

L'Eroica fietsen in stijl

Tekst: Hans Gilliams

Foto's: Jeff Keustermans

Nederlanders zijn wereldburgers, Vlamingen blijven liefst in de schaduw van de kerktoeren. Zo luidt het cliché, maar in de wielergeschiedenis is daar alvast weinig bewijs van te vinden. Jan Janssen, Joop Zoetemelk, Peter Winnen: verder dan Belgische of Franse sponsors raakten ze niet. Eddy Merckx, Rik Van Looy, Roger De Vlaeminck en vele andere Belgische wielerveden zochten het verder. Ze beleefden de mooiste jaren van hun carrière in dienst van Italiaanse ploegen. De iets minder jonge NON SOLO-lezers herinneren zich beslist de onsterfelijk geworden wollen truien van hun Italiaanse sponsors Faema, Molteni, Brooklyn en Carpano.

Wollen truien, stalen fietskaders, versnellingshandels... vervlogen tijden? Toch niet. Eén keer per jaar herleeft het verleden en wel in Italië, in de Chiantistreek. Het pittoreske dorpje Gaiole in Chianti is sinds meer dan twintig jaar het Mekka van vintagewielersfanaten. Met vele duizenden komen ze afgezaakt op de eerste zondag van oktober om een toertocht te rijden over de witte grindwegen, de strade bianche die sinds enkele jaren ook door het profpeloton worden aangedaan.

Médard de magiër

Opgelet, in Gaiole geef je niet present in lycra uitrusting of met een carbonfiets — deelnemen kan enkel met correcte (lees: sobere) vintagekledij en, vooral, met een fiets waarvan alle onderdelen minstens 30 jaar oud zijn (voor de banden knijpt de organisatie een oogje toe). NON SOLO wilde zijn lezers graag een reis met de teletijdmachine aanbieden... en zorgde voor een felbegeerd entreeticket voor uw vliegende reporter.

Passende kledij? Die is niet al te moeilijk te vinden, sinds een jaar of tien kan je hoofdzakelijk online terecht bij merken als *Rapha*, het Belgische *Magliamo*, *De Marchi*

De hoofdzakelijk Italiaanse deelnemers hebben blijkbaar al een aantal espresso's verzwolgen want ondanks het vroege uur tateren ze honderduit

VOOR DE MATERIAALFREAKS

Onze reporter reed de Eroica op een racefiets van het merk Ludo (later herdoopt tot Granville) van het jaar 1981. Zowel Stan Ockers (1955) als Eddy Merckx (1964) wonnen een wereldkampioenschap op een Ludo-frame.

De fiets was uitgerust met een Shimano 600 groep - de voorganger van de huidige Ultegra groep (vooraan 52/42 kamwielen, achteraan een 14-28 cassette met zes kroontjes), een San Marco Rolls zadel, en Mavic MA aluminium velgen. De Eroica mag met hedendaags rubber worden gereden; je kiest best voor banden van 25mm (of zelfs 28, als die in je fietskader passen) en met extra lekbeschermering. We testten twee banden, die beide voldoening gaven: achteraan een Continental GrandPrix 4-Season en vooraan een Schwalbe Durano DD/graphite. Omwille van de soms zeer hobbelige wegen is het raadzaam om te sterk opgepompte banden te vermijden. Afhankelijk van je gewicht en de breedte van je banden ligt je ideale spanning tijdens de Eroica tussen 4 en 7 bar. Let op, te weinig druk op je banden levert ook gevaar op voor lekken.

en *Prendas*. Of in Gaiole zelf natuurlijk, maar daarover straks meer. En de fiets? Dat is een ander paar mouwen. Boliden moeten minstens 30 jaar oud zijn, dus enkel een stalen kader met versnellingen aan de schuine buis komt in aanmerking. Ik bof: een gulle fietsvriend leent me zijn Ludo, een mooie rode racefiets uit 1981 die de laatste decennia in een kelder heeft gesluimerd en die bijna de juiste maat is. Er is behoorlijk wat werk aan en bovendien heeft dit model echte houthakkersversnellingen – zoals dat 36 jaar geleden gebruikelijk was.

Ik voel de moed in mijn schoenen zinken, maar opnieuw heb ik een meevaller: iemand uit de streek zou de stock van een gepensioneerd fietsenmaker hebben overgenomen en kan me misschien de nodige wisselstukken bezorgen.

Op een warme zomerdag sta ik aldus in de achtertuin van Médard die de Ludo monstert met een mengeling van nostalgie en medelijden. Krijgen we deze patiënt gereanimeerd? “Laat hem hier en kom deze namiddag terug” mompelt Médard. Als ik de tuin opnieuw binnenwandelen is het mirakel gebeurd. De Ludo heeft een nieuw achterwiel, nieuwe kogellagers, nieuwe remblokken en kabels, een nieuwe zadelpen, nieuwe radertjes voor het versnellingsapparaat, een nieuwe ketting én een set kroontjes achteraan die toelaten om een stuk lichter te schakelen. Magic!

Blauwe *Diamant*-schoenen krijg ik ook mee in mijn maat – met een authentiek *càle*-pied systeem. Kan het mooier? We zijn vertrokken! Of toch bijna. Voor iemand die sinds lang gewend is aan moderne carbonframes met klikpedalen is een stap terug in de tijd geen sinecure. De schoenen krijg ik (door het blokkagemechanisme) enkel met veel moeite in de riempjes gewrongen, en aan het eerste kruispunt vermijd ik maar nipt een valpartij omdat ik mijn schoenen niet tijdig uit de pedalen krijg. Maar de kans om deel te nemen aan de tocht van de helden — de organisatie doopte zichzelf uit bescheidenheid als “*L'Eroica*” laat ik niet aan me voorbijgaan. De Ludo wordt netjes gepoetst en opgeblonden en daarna zacht in de koffer van de auto gelegd. Op naar Italië.

De Belg Diederik Degryse in zijn kraam
www.magliamo.be

Felice, de onsterfelijke

Gaiole in Chianti, een klein dorpje in de Toscaanse heuvels, ligt op een twintigtal kilometer ten noorden van Siena. Vanuit Brussel betekent dat een autorit van een goede 1200 kilometer. Ik maak een tussenstop in Como, net over de Zwitserse grens, en bekend als de aankomstplaats van de Ronde van Lombardije. Daarna gaat het via Milaan, Bologna en Firenze naar de Chiantistreek. De Eroica is niet enkel een fietsrit maar ook en vooral een driedaags festival. Vanaf vrijdag wordt Gaiole overrompeld door iedereen en alles waarop de tags “fiets en “vintage” passen. Een orgie van kleuren in een heerlijke najaarszon. Je kuiert er door een markt met verkopers van vintage fietskleding, fietsmateriaal, miniatuurrennertjes en boeken. Voor de echte *dichards* zijn er zelfs broeksriemen gemaakt van fietsbanden.

De uitreiking van kaderplaatjes en rugnummers verloopt op zijn Italiaans. Er staat een enorme rij wachtenden (volgens de organisatie zijn er 7.000 ingeschreven deelnemers), die verbouwereerd naar een papertje kijken waarop gemeld wordt dat het tussen 13 en 14 uur middagpauze is. Ik heb me ingeschreven voor de tocht van 135 kilometer, daarvoor moet je een medisch attest

FELICE GIMONDI

Felice Gimondi, °29 september 1942 in Bergamo, was één van de generatiegenoten van Eddy Merckx die met de Kannibaal kon wedijveren. Hij won elk van de grote drie rondes, werd wereldkampioen op de weg (Montjuich, 1973), en stond ook op het hoogste schavotje in Milaan-San Remo, Parijs-Roubaix en de Ronde van Lombardije. Van 1965 tot 1972 kwam hij uit voor Salvarani, een ploeg gesponsord door een Italiaanse keukenfabrikant waar ook Walter Godefroot en Tony Houbrechts enige tijd op de loonlijst stonden. Van 1973 tot het einde van zijn carrière reed Gimondi in de celeste kleuren van Bianchi. De Eroica reed hij gewoon als deelnemer mee, op een vintage Bianchifiets.

voorleggen. Enkele druk taterende Italianen zenden me van hot naar her maar uiteindelijk krijg ik de verlossende stempel beet: ik ben geschikt bevonden voor de start.

Als ik met mijn startpakket buitenloop staat er een kleine menigte aan de Bianchistand. Wielerlegende Felice Gimondi viert zijn 75ste verjaardag en Bianchi, zijn meest bekende fietssponsor, heeft hem voor de gelegenheid naar Gaiole gehaald. Ik schuif geduldig aan voor een *photo-op*; als het mijn beurt is merkt de jarige mijn t-shirt die de dood van Tom Simpson, 50 jaar geleden op de Ventoux, herdenkt en vertelt me hoe hij de onfortuinlijke Brit voor zijn ogen zag sterven. Beklijvend. Een persoonlijk gesprek van een gewone sterveling met een wielerheld – dat lukt enkel in Gaiole.

Ciao Eddy!

Als ik in de invallende duisternis met de fiets naar mijn hotel rijd, kruis ik heel wat andere helden in spe die net als ik hun materiaal nog aan een laatste test onderwerpen. Het wordt overigens een korte passage

in de *albergo*. Deelnemers aan de langere *percorsi* (135 en 209 km) moeten in Gaiole vertrekken tussen 5 en 7 's ochtends, in de pikdonkere Toscaanse nacht. Omwille van de veiligheid is hedendaagse verlichting op de fiets verplicht. Ondanks het vroege uur is het aanschuiven aan de start waar iedereen eerst zijn fiets moet laten keuren. Mijn Ludo krijgt al snel een "*tutto bene*" en ik mag mijn controlekaart laten stempelen – vandaag géén

Fabio en zijn vriendin zijn weg van oude fietsen ...

MEER DAN 100 JAAR OUD

Fabio Bernardini en Martina zijn weg van oude fietsen. Fabio spoort als hobby oude fietsen uit het einde van de negentiende en begin van de twintigste eeuw op en restaureert ze. Zijn verzameling telt meer dan 25 fietsen.

Nu en dan verkoopt hij een klassiek exemplaar, maar in de eerste plaats genieten ze zelf met volle teugen, zoals hier in Gaiole in Chianti de dag voor de tocht. Meer op www.facebook.com/bolgherese

elektronische *chips* uiteraard. De hoofdzakelijk Italiaanse deelnemers hebben blijkbaar al een aantal espresso's verzvolgen want ondanks het vroege uur tateren ze honderduit. Mijn Italiaans is eerder rudimentair, maar wielervluchtelingen begrijpen elkaar met weinig woorden. De meeste coureurs hebben net als hun fiets en kledij al wat jaren op de teller staan, dat valt te verwachten op een vintage-evenement. Het reglement laat weliswaar geen 65+'ers toe op het langste parcours van 209 km maar die regel lijkt nogal relatief want 's avonds plaatst de organisatie een videoverslag op Facebook waarin de lof wordt gezongen van meerdere zeventigers die diep in de nacht dit parcours beëindigen.

Maar we zijn nog vroeg 's ochtends en de sfeer is vrolijk en het tempo gezapig. Geen stress vandaag over het gemiddelde of over *Strava*-segmenten, de meeste deelnemers hebben zelfs geen snelheidsmeter op hun fiets. *Eroi* in spe die op steile stukken dreigen stil te vallen

krijgen (zeker als het om dames gaat) een vriendelijk duwtje in de rug van andere fietsers. De *Eroica* staat in het teken van genieten: van het mooie Toscaanse landschap, van het rijden op vintagemateriaal, en van de wielerkleding uit lang vervlogen tijden die speciaal voor vandaag uit de kast is gehaald. *Nostalgie pure*, ik zie

de vestimentaire wielergeschiedenis van de dertiger tot de tachtiger jaren voor mijn ogen defileren. De veruit populairste outfit is zoals verwacht die van *Molteni* – en meer bepaald die uit de “periode Merckx” (1971-1976). Ikzelf heb gekozen voor een wollen *Faema* trui (voor de kenners: de versie uit 1969, met de regenboog op de zomen) en begroet de talrijke collega-impersonatoren van de Kannibaal met “*ciao Eddy!*”. Heel wat coureurs nemen de verkleedpartij bloedernstig en dragen zelfs geen pothelm want die bestond dertig jaar geleden nog niet. Ze peddelen in plaats daarvan rond met een petje of hoogstens een retro “worsten”-helm. Ik maak wijselijk gebruik van de uitzondering die het reglement op dit punt toestaat.

Alla sinistra!

Nog voor het ochtendgloren beginnen we aan de klim naar het Castello di Brolio, een renaissancekasteel met prachtige tuinen. De laatste 500 meter van de beklimming is de eerste *sterrata*-strook, genoemd naar de inmiddels overleden stichter van l’Eroica, Luciano Beruti. Langs de kant flikkeren vetkaarsen, een feeëriek

zicht, maar als fietser moet je de aandacht op de weg houden want die is niet enkel steil maar ook bezaaid met losliggende keien en oneffenheden. Ik slinger me een weg tussen zwaar puffende wielershelden; sommigen moeten naast een zware fiets ook enkele overtollige kilo’s omhoog takelen. Ook in de afdaling is het uitkijken geblazen, niet alleen is die nog steiler dan de klim, maar de weg is op bepaalde plaatsen eigenlijk niet meer dan een mul zandpad. Ik hobbel veiligheidshalve met één voet uit de riempjes naar beneden... en moet toch even slikken als iemand me vertelt dat we hier straks, tegen het einde van de tocht, in omgekeerde richting omhoog moeten zwoegen.

Van Brolio gaat het zuidwaarts richting Siena, de *strade bianche* volgen elkaar op en ik begin allengs wat meer ontspannen te navigeren tussen keien, kuilen en andere deelnemers. Ik heb intussen een Italiaanse uitdrukking opgepikt die voor vandaag cruciaal is: “*alla sinistra*” – daarmee waarschuw je andere fietsers dat je hen langs links wil voorbijrijden. De ochtend is nu aangebroken maar voor vandaag geeft de Toscaanse zon verstek, het is vrij fris en we rijden onder een grijze hemel. Dat

Souvenirs van vroeger

heeft alvast het voordeel dat ik in de wollen *Faema* trui voorlopig niet in mijn eigen zweet baad.

Na een paar pittige beklimmingen op de flanken van Siena – ik zie sommige deelnemers over de hele breedte van de weg zigzaggen om al rijdend boven te raken – gaat het richting Radi (eerste bevoorrading) en het piepkleine middeleeuwse dorpje Murlo, waar we onze controlekaarten laten stempelen. Daarna volgt een snelle afdaling richting Buonconvento. De weg draait naar links en ik merk dat we een nieuwe *sterrata* sector voor de boeg hebben. Ik probeer voldoende snelheid te maken en storm de bocht in ... waar een kudde schapen uit het niets verschijnt en doodgemoedereerd de weg over huppelt. In paniek brul ik de arme dieren zo hard ik kan toe en de patroonheilige van de wielrenners zorgt ervoor dat ze net even inhouden zodat ik zonder ongelukken voorbij kan scheren. Met trillende benen begin ik aan een eindeloos lijkende grindweg. Na korte tijd begint ook mijn fiets danig te trillen, we rijden over een soort van Toscaans wasbord, ontelbare richels die horizontaal over de weg lopen en het gevoel van een

kasseistrook in *Parijs-Roubaix* opleveren. Dat blijft niet zonder gevolg, ik zie de eerste deelnemers met materiaalpech aan de kant staan: een aantal banden, wielen, kettingen, en zelfs pedalen en zadelpennen moeten er aan geloven. Dankzij de restauratie door Médard de Magiër houdt de Ludo prima stand, ook al moet ik na een schakelfout één keer van de fiets met een geblokkeerde ketting.

Inmiddels hebben we het meest zuidelijke punt van het parcours bereikt en rijden we weer noordwaarts. Het blijft voortdurend op en neer gaan en de stroken *sterrate* volgen elkaar op. In Asciano wacht ons de tweede bevoorrading. Ook die is geheel in stijl. Géén energierepen of suikerwafels, maar Toscaanse kazen en salami, heerlijk gebak en koekjes ... en Chianti. Jazeker, wijn. Je moet het zien om het te geloven, maar heel wat deelnemers zwelgen het goddelijke vocht met dorstige teugen. We hebben nog vijftig kilometer voor de boeg, te beginnen met de monsterlijke Monte Sante Marie - zouden Merckx, Gimondi en Simpson zich ook met een forse scheut rode wijn op het zwaarste hebben voorbereid?

In bocca al lupo

Monte Sante Marie is een *strada bianca* tussen Asciano en Castelnuovo Berardenga van meer dan tien kilometer, met meerdere erg steile stroken - wielerveders weten dat het profpeloton hier elk jaar in maart over dokkert. Bij het oprijden van de strook wenst een groepje Italiaanse ramptoeristen me veel geluk – “*in bocca al lupo*” roepen ze me grijnzend toe. Ze hadden beter gezwogen want ik voel mijn achterband langzaam leeglopen — wellicht een slachtoffer van die vermaldijde wasborden. De organisatie had gewaarschuwd dat je moet rekenen “met minstens één lekke band” en die voorspelling lijkt alvast uit te komen. Technische assistentie is er vandaag niet of nauwelijks, het is tenslotte een heldentocht. Ik probeer de lekke band zo goed en zo kwaad het gaat te vervangen – op een stoffige zandweg moet je absoluut vermijden dat er zand of gruis tussen buiten- en binnenband terecht komt, anders rijd je gegarandeerd binnen de kortste keren opnieuw lek. Als ik de band weer op druk heb gepompt en me op gang trek doemen de steile stroken van Sante Marie voor me op. Op een racefiets zijn ze erg moeilijk te rijden: niet alleen moet je laveren tussen kuilen en keien,

Belgisch Kampioen in spe

Op de achtergrond: Castello di Brolio

Het einde nadert ...

op een aantal plaatsen ligt het zand bovendien zo los dat het op een duin begint te lijken. “*Alla sinistra, scusi!*”, ik baan me al roepend een weg tussen andere deelnemers die moeten afstappen en te voet naar boven sjokken. Met de cassette die Médard heeft gemonteerd lukt het net, ik rijd soms nauwelijks 5 km per uur, maar blijf op de fiets. Eén keer loopt het bijna fout: een afgestapte eroico die me niet hoort aankomen omdat ik – helemaal buiten adem – hem niet kan waarschuwen, steekt onverwachts de weg over. Ik zie plots een fiets dwars

over de weg staan en kan nog net op tijd remmen, maar sta nu wel zelf stil. Ik slinger mijn verstrooide collega een Vlaamse krachtterm toe; hij antwoordt op een toon die verraadt dat hij iets wil goedmaken. “*Spingere*” (“duwen”) - hij legt zijn fiets in de berm en geeft me een fikse duw in de rug zodat ik weer op gang raak. “*Mille grazie – arrivederci signore!*” kan ik hem nog toeroepen terwijl ik opnieuw rijdend aan de laatste steile stroken begin.

DE EROICA RIJDEN – HOE PAK JE HET AAN?

Begin tijdig: het aantal deelnemers is beperkt en inschrijvingen raken al snel volzet (zie <https://www.eroicagaiole.com/registration>).

Als je zelf geen vintagefiets hebt, zal je die moeten opsporen... en desgevallend op punt laten stellen. Gun jezelf voldoende tijd om terug gewoon te worden aan het rijden met weinig versnellingen en voetriempjes. Ter plaatse kan je ook een passende fiets huren, maar je zal dan weinig of geen tijd hebben om in te rijden.

Ga ook op zoek naar een passende outfit en als je die nog niet hebt, kijk dan uit voor koopjes op sites zoals magliamo.be, rapha.cc, demarchi.com

en pandas.co.uk. Liever niet online kopen? De dag voor het evenement is er een reuzemarkt in Gaiole waarop je vintagekledij van vrijwel elk merk uit elke periode kan verkrijgen.

Gaiole kan je bereiken met de auto (de kortste route loopt via Straatsburg/Zwitserland) en met het vliegtuig (vanuit Brussel zijn er dagelijkse vluchten naar Rome of Firenze). Er zijn heel wat hotels *in de buurt, die raken echter snel volzet tijdens de periode van de Eroica*.

TUIfly vliegt naar Firenze vanuit Antwerpen!

Vakantievilla's in Toscane: www.italianresidence.nl

Als we de afdaling inzetten begint het te druppelen en na een tijdje rijden we in een Toscaanse bui. Gelukkig fietsen we nu een lang stuk op geasfalteerde weg, want de combinatie van regen en zandpaden is geen ideale omgeving voor een gerestaureerde racefiets met bandjes van 23 mm. Aan de bevoorradingspost van Castelnuovo Berardenga word ik opgewacht door de NON SOLO -volgwagen en wissel ik mijn wollen *Faema* trui voor een iets minder authentieke (maar meer op regenweer berekende) Raphashirt. Ik doe me te goed aan wat gebakjes en druiven. Ook hier vloeit de Chianti rijkelijk, maar ik houd het wijselijk bij water. Nog dertig kilometer te gaan, weliswaar door de regen, maar het einde komt in zicht. Deze keer moeten we de klim naar het Castello di Brolio langs de zuidkant tot een goed einde brengen. Het begint met een aanloop van een vijftal kilometer op asfalt en eindigt met drie kilometer op *sterrata*. Ik rijd de aanloop van de klim behoedzaam en spaar wat krachten voor het laatste deel. Dat is nodig

ook want het pad is even steil (en in even slechte toestand) als ik me van deze ochtend herinner.

In de afdaling maak ik nog een schuiver maar gelukkig zonder erg en dan blijft er nog een tiental kilometer terug naar Gaiole in Chianti.

Fino all'anno prossimo

Het blijft pijpenstelen regenen maar dat kan de goede luim van de vele andere deelnemers die ik nog kruis niet bederven. Aan de aankomst is ondanks het rotweer een hele menigte opgedaagd om de nieuwbakken helden van de weg te verwelkomen. Die helden blijven overigens nog vele uren lang binnendruppelen, velen beëindigen de langstetocht van 209 kilometer pas nadat de nacht is gevallen. Maar ongeacht leeftijd en afgelegde afstand, iedereen wordt met dezelfde égard ontvangen. *Fino all'anno prossimo* – tot volgend jaar, dan hopelijk in drogere omstandigheden. ♦

